

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZACIUNEA ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL
 BANAT-CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ • REVISTĂ PEDAGOGICĂ
 CĂ ȘOCIALĂ

Redacția: Cluj, Casa Învățătorilor. — Administrația: Calea Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Gheorghe Lazăr	-----	D. Goga
Congresul dela Arad	-----	A. P.
Dezideratele	-----	* * *
Centenarul morții lui Gh. Lazăr.	-----	. Pora
Cronică. — Oficiale. — Cărți, Reviste, Ziare. — Poșta Redacției și Administrației.		

INVĂTĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂTĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 ale lunii.

Redactor: ANDREI PORA

Redacția: Cluj — Casa Invățătorilor. — Administrația: Cal. Dorobanților No. 66. — Cluj.

Gheorghe Lazăr

Acum un veac, s'a stins în vatra Avrighului Gheorghe Lazăr, cel dintâiu mare și vrednic învățător al neamului.

Gheorghe Lazăr a fost înzestrat de la natură cu multă islețime. Deși fecior de țaran el avu norocul să pătrundă până în cele mai înalte școale ungurești și nemțești din vremea sa, și-și însuși o desăvârșită cultură. Din școalele străine prin care a trecut el s'a întors între ai săi plin de știință. Dar mare și nemuritor nu l'a făcut numai această știință, ci dragostea și devotamentul cu care a căutat s'o pună la îndemâna neamului său îmbrăcând-o în haina graiului românesc.

Având prilej să coboare între frații săi din Muntenia, el le aduse odată cu înțelepciunea sa și un suflet mare și munci în școala de la Sf. Sava cu adâncă pricepere și cu o mișcătoare jertfire de sine. S'a dus curând dintre noi, dar pe măsură ce se stângea în el suflarea vieții, în mii și mii de suflete românești răsăria o viață mai bogată și mai pu-

ternică de cât a sa, răsăria puternica conștiință românească, care ne-a dat astăzi libertatea și întregirea neamului. În toate altarele ei de credință

și de lumină Țara și-a sărbătorit Apostolul.

Cu mai multă mândrie de cât oricine să-i sărbătorim amintirea noi învățătorii și ca să câștigăm puteri și îndemnuri noi în munca noastră trudnică, să pătrundem evlavioși în trecutul cultural al neamului, ca să cunoștem cât mai bine pe acel, care făcu să se aprindă la București soarele întregului românism.

La începutul sec. XIX. Moldova și Muntenia erau cu totul slăbite de lacomelii lipitori fanariote. Biserica și limba românească erau pângărite; sufletul boerimei se înstrăinase; țără-

nimea trăia în cea mai cumplită mizerie. Bunul nume al Principatelor era pierdut. Toată onoarea și cinstea lor ajunseseră pe mâna „tâlharilor și vulpilor viclene de fanar”. Școala românească era neînsemnată, în schimb școalele grecești aveau profesori mulți, — greci și mai rar — francezi —

cari pătrundeau în toate familiile mai mari românești, ducând cu ei, biruitoare, cultura grecească ori franțuzească. Această școală străină era numai pentru fiii domnului fanariot și ai boierilor. Profesorii greci primeau subvenții mari și aveau câteva sute de elevi. Ei se considerau aici ca în țara lor și socoteau țara noastră drept „cea mai tânără fiică a Eladei și râvnitoare cu adevărat a bunurilor mamei sale”.¹

Pe toate terenurile viața poporului nostru se desfășura contrar intereselor românești. Eram siliți să ne însușim felul de viață al fanarioților, limba și cultura lor, noi care aveam o origine și un suflet atât de deosebit de al lor. O reacțiune era necesară. La acest lucru se gândiau câțiva boieri din Muntenia, oameni cu suflete curate cari înțelegeau, că neamul lor se îndreaptă spre prăpastie, dacă nu vor rupe-o cu trecutul și dacă nu vor lucra neobosiți pentru ridicarea morafă și materială a fraților lor. Astfel: C. Bălăceanu, Goleșcu, Băleanu și Ghika erau gata să sprijine un curent opus celui grecesc, un curent național și cum pe calea armelor nu s'ar fi putut face nimic atunci ei întrevăzură izbânda numai prin școală. Aveau însă nevoie de un om priceput în ale școlii, care să lucreze potrivit vederilor lor și sub protecția lor. Acest om fu adus între ei de mâna dumnezeiască. El fu Gheorghe Lazăr, teologul ardelean, căruia steaua noastră bună îi îndrumase pașii spre București.

La 1816 Gheorghe Lazăr se află la Brașov, unde prepară copiii unei boeroaice-Bărcănescu. Mai înainte el fusese la seminarul din Sibiiu, dar fu destituit la 1815 prin stăruința episcopului Moga „ca un om cu totul stricat”, care nu putea folosi școlii. La 1816 el însoți familia Bărcănescu la București. Ziua și luna când a sosit acolo n'o cunoaștem. În privința aceasta dl Iorga spune că „dacă am cunoaște data exactă, ea ar trebui să fie pusă alături cu acelea în care s'au câștigat biruințele cele mari ale neamului”.²

Lazăr fu isbit de stările din țară și deși era foarte modest, el înțelese că rolul său aici putea să fie altul decât acela de învățcel în familiile boieresti. Simțindu-și adevărata-i chemare între frații aceștia ai săi înstrăinați și înapoiați, căută să se facă cunoscut acelor inimoși boeri print'una din științele sale, cea mai căutată atunci: ingineria hotarnică. Când boierii se entusiasmară pentru priceperea lui Lazăr în măsurarea pământului, o școală sub conducerea lui și desigur cu mult înდemn din partea lui, urma numai decât. „Cu rușine, zicea Lazăr, vine unui popor și neam ce este așa vechi, așa vestit, proslăvit și înzestrat cu toate rodirile pământului precum și toate darurile duhovnicești, cu un cuvânt neam împărătesc... să nu aibă și el o școală mai de treabă, o Academie cu științele chiar în limba maicii sale, ei să se lase mai slab, mai scăzut și mai

batjocorit de cât toate celelalte limbi și popoare ale feții pământului”.³

Această școală se deschise la Sf. Sava în ziua de 6 Martie 1818 și fu pentru Lazăr și elevii săi un adevărat altar. „Băieții de la Udricani, de la Sf. Gheorghe, de la Colțea și de la toate bisericile au golit acele școli și au alergat la Sf. Sava, cu Petrache Poenaru, cu Eufrașiu Poteca, cu Simion Marcovici, cu Pandelescu, cu Costache Moroiu și cu mulți alți tineri din școala grecească”.⁴ Iar un fost elev a lui Lazăr, ieromonahul Macarie zice, că s'au adunat acolo „mulțime de ucenici și de preafară și din școlile grecești, care nici un spor nu făceau. Cu minunata îndemănare a limbei părintești în puține vreme atâta spor au făcut în științele filosofiei, încât mulțime de ucenici români au ieșit desăvârșiți ingineri și filosofi, care din școlile cele grecești, — care cu multă cheltuială a țării se țin, — nici odată nu s'a văzut să iasă”.⁵

Din ziua din care s'a deschis școala, Lazăr nu mai fu un simplu inginer hotarnic ori un dascăl ci un adevărat apostol, acel ce avea să fie apoi nemuritorul Lazăr, căci, „cu Lazăr nu ne-a venit din Ardeal o inteligență, un capital de cunoștințe, o metodă nouă, ci însuși sufletul școlii ardelenice de înălțare a sufletului național prin admiterea originii glorioase. El nu aparține unui curent deși pornește din el; ca toate personalitățile excepționale e o intrupare omenească superioară a necesității bune a lucrurilor”.⁶

Școala lui Lazăr se bucură curând de toată simpatie boierilor și a mitropolitului Dionisie Lupu. Toți își dădură bucuroși copiii la Sf. Sava unde învățau pentru prima dată în limba românească matematici, geografie, filosofie și — prin dascălul Erdely-ardelean — puțină franceză și drept. În acest timp, școala grecească intră în agonie iar Grecii și grecizații dușmăniau într'atâta școala lui Lazăr, în cât spune tot ieromonahul Macarie, ajunseră „a lipi pre păreți noaptea stiluri cu lătrări turbate, în care-și arăta pizma și toată uriciunea ce hrănea... asupra neamului” românesc.

Că Lazăr nu s'a ocupat în școală numai cu știința e de la sine înțeles. „Prin Lazăr, prin toată lecția lui, ca și prin orice cuvânt ce-i ieșea întâmplător din gură, vorbea crezul îndrăznet al lui Clain, Șincai și P. Maior”.⁷

Prin el „duhul cel nou biruia cum în chip firesc trebuia să biruiască. Lazăr era parcă anume făcut a-l înfățișa. Avea fața, ochi, glasul, gestul unui apostol care șgudule, cucerește, întărește. Repede fu uitată făgăduiala de a se ține numai de matematică și efortii se învoiau din partea lor, nu fără induioșare patriotică, la această necontenită și patentă călcare a contractului”.⁸

1 Desunghianu Ist. Lit. Rom. Moderne, pag. 153.

2 I. Ghika: Școala românească din trecut.

3 N. Iorga: Gheorghe Lazăr 58.

4 N. Iorga: Partea Românilor din Ardeal în cultura românească

5 N. Iorga: Partea Rom. din Ard. și Ung. cult. rom. pag. 5.

pag. 5.

6 N. Iorga: Ist. Lit. rom. Sec. XVIII. pag. 18.

1 N. Iorga. Gh. Lazăr Bibl. Steana, pag. 65.

2 N. Iorga. Gh. Lazăr.

„Zi de zi se propovăduia ucenicilor nobila obârșie romană și toate datoriile ce rezultă dintr'nsa; zilnic se alăturau jalnicele și umilele împrejurări ale timpului de față cu toată marea strălucire a unui trecut fără pereche. Nici odată în viața lor tinerii... aceia n'au uitat „solia cea bună care să sălășlui pentru totdeauna în inimile lor rodind viitorul“.¹ Deși școala lui Lazăr a pornit din niște nevoi practice totuși, „din varga de pedagog, din cotul de măsurător al moșilor, el făcu toiașul lui Moise care, lovind în suflitele curate ale unui neam bun, făcu să jășnească pentru îndestularea atâtor urmași apa de viață“.² Și școala lui era atât de iubită, încât, povestește Eliad Rădulescu, pe frigurile cele mari, ca să nu piardă lecțiile, copiii veniau la școală cu brațul plin de lemne „setoși de învățătură“.

La lecțiile de matematică avea 20 elevi iar la filosofie mult mai mulți. Deși programul era limitat e sigur că el a ținut elevilor săi și părinților lor, cele dintâi lecții de istorie națională. Pentru folosul elevilor săi, Lazăr traduce și alcătuește toate manualele de școală în românește. Din nenorocire acestea n'au fost tipărite.

Activitatea sa a fost însă curmată curând de revoluție din 1821. Atunci Lazăr se retrase la Avrig, după ce avusese legături cu Todor Vladimirescu și pandurii săi. Reveni la București în 1882 dar greu bolnav, și presimțindu-și sfârșitul plecă din nou în Ardeal și se stinse la Avrig în toamna anului 1823.

Prin școala lui Lazăr se dădu cea mai mare lovitură culturii grecești și în parte și curentului civilizației europene, a falsei civilizații franceze, și se netezi drumul curentului ardelean care, după Lazăr „crește încet vor continua până înghite pe toate celelalte și străbate larg, adânc și roditor, întreaga noastră istorie intelectuală contemporană“.³ Lazăr săvârșise astfel o minune „una din acelea prin care popoarele toropite de nenorocul lor îndelungat învie pentru a se așeza din nou în locul unde le cheamă tradiția nașterii lor și amintirea zilelor celor bune“.⁴

Toate atacurile ascunse sau fățișe pe care dușmanii le-au dat școlii și tradiției lăsate de Lazăr, au fost zădarnice. Deși plecat curând dintre noi sufletul de român neaș, s'a fărâmițat și a rămas între ai săi, ca să-i înalțe și mai departe prin știință și dragoste de neam, căci el nu numai a lucrat în școală ci „a cucerit și a stăpânit mai departe peste cenușele omenesci în care s'a sălășluit pe rând. În ființa noastră trecătoare ca și a lui, avem fiecare o scântere dintr'însul și suntem cu atât mai vrednici cu cât din ea isbutim a face în jurul nostru mai multă lumină“.

În scurta lui ședere în București Lazăr a isbutite să naționalizeze școale prin limbă și spirit și să reintinerescă sufletele prin strămutarea

credințelor noi din Ardeal acolo. Grație lui Lazăr și a elevilor săi, Eliad Rădulescu, S. Marcovici și Eufrosin Poteca, care conduseră mai tâziu școală dela Sf. Sava în spiritul marelui lor învățător, idea națională se afirmă tot mai mult ajungând să fie călăuzitoare nu numai pentru școală românească, ci pentru întreaga viață de stat a Principatelor și mai tâziu a României.

Acesta o fost Gheorghe Lazăr, aceasta i-a fost opera.

Am căutat să-l înfățișez mai mult prin cecece am cules din scrisul plin de farmec al altui mare învățător, dl. N. Iorga, gândindumă că amintirea lui Lazăr va face să tresalte de mândria „chemării“ pe fiecare dintre noi. Fie ca din focul cari i-a încălzit lui sufletul, să purtăm și noi câte o scântee, cu care să facem cât mai multă lumină și să risipim cât mai multă căldură în jurul nostru.

D. Goga.

Congresul dela Arad.

În zilele de 5, 6 și 7 August a. c. s'a ținut obicinuitul congres al Asociației învățătorilor din Ardeal, în orașul de frontiera Arad, în prezența reprezentanților din toate provinciile românești, a autorităților școlare și civile, și a unui numeros public. Tot atunci s'a ținut și adunarea generală anuală a societății „Fondul Gheorghe Lazăr“. Ambele adunări, au decurs după programul stabilit, în deplină armonie și înțelegere, rezolvind după discuțiuni serioase, nu numai chestiunile de ordin administrativ și financiar, dar și alte multe probleme în legătură cu școala și cu învățământul în general. Dezideratele Congresului cari sunt publicate deosebit în acest număr, sunt rezultatul acestei manifestațiuni învățărești, și ele credem că sunt emanațiunea întreg sufletului învățătoresc. Rămânând credincioși tradiției, învățătorii au arătat și cu acest prilej, că în cadrul frământărilor de cari se preocupă, se împletesc deopotrivă de urgente și scumpe, atât chestiuni de ordin material, cât și probleme de ordin cultural-național și școlar. Învățătorii cer asigurarea existenței pe care o consideră însă numai ca un mijloc, pentru a-și îndeplini cu sfințenie înalta lor chemare în mijlocul neamului. Apoi ei mai cer ca Statul să-și cunoască și să nu uite de datoria ce trebuie să aibă, pentru slujitorii săi, la vremea când aceștia, devin incapabili de muncă. După ce o viață întreagă și-ai cheltuit energia, și și-ai dat părți aprinse din sufletul tău, pentru binele comun, și pentru viața colectivă, de sigur că acea colectivitate este datoră și moralicește obligată, că din prisosul comun, să îndulcească și ușureze viața și zilele tale, cari odată cu bătrânețea devin tot mai grele. Astfel Statul, societatea aceasta ajunsă până la un grad înalt de organizare, nu poate și nu i este îngăduit să exploateze numai pe indivizii din cari se alcătuește, întrebuintându-i și folosindu-se de energia lor, până când dispun de ea, pentru ca apoi

2 și 3 N. Iorga: Ist. Literaturii romane sec. XVIII. pag. 18.

3 N. Iorga: Ist. lit. rom. XVIII. 59.

4 N. Iorga: Gheorghe Lazăr, Steană 60.

În perioada din urmă, să-i lase fără sprijin și ajutor chiar atunci când ei au mai mare nevoie. Conducătorii de țări și popoară trebuie să înțeleagă odată, că pensia ce se dă funcționarului statului, nu este decât o recunoștință ce se dă aceluia care și-a pus cunoștințele și energia tinerească, în serviciul binelui public. Și o societate care nu-și cunoaște datoria față de muncitorii săi, este lipsită de moralitate, ceace-i aduce mai curând ori mai târziu ruina.

Dacă este ceva ce învățatorimea așteaptă cu nerăbdare acea — este legea nouă a penziilor — care nu mai poate fi scuzată de nime, cu nimic. Cei în drept să și dea seamă că aceasta întrelăsare și neinteresare are repercursiuni și urmări îngrozitoare, de cari pot fi făcuți rezponzabili în momentul când năcazul izbucnește.

Învățătorimea a cuprins în formule, scoase din necesitățile vieții de toate zilele, în câteva linii și puncte noua lege a pensiilor, și din acest loc cere cu toată hotărîrea ca ele să se îndeplinească fără întârziere — căci lacrimile copiilor și văduvelor nu mai au unele se scurge.

Deasemenea a cerut acești lucrători, ca lefurile lor să fie așa fel stabilite, ca ele să asigure greul vieții și condițiile de existență omenească.

În altă ordine de idei, învățătorii nu și-au uitat să se gândească și la necesitățile noastre școlare și culturale. Ei cer ca Statul să ia în mână sa chestia clădirilor de școală și să și asigure miliardele dela aceia, cari dispun de prisosuri. În aceaș vreme au cerut ca limba națională a Statului să și găsească adăpost în toate școlile de pe teritoriul său.

O delegație a prezentat celor în drept toate aceste hotărîri, cerând legiferarea lor în interesul bine priceput al dezvoltării noastre naționale.

A. P.

Desideratele Congresului „Asociației Învățătorilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș” ținut la 5 August a. c. în Arad

Salarizarea.

1. Salarul învățătorului să fie 80% din salarul unui profesor secundar, fie ca ajutor, fie ca nouă salarizare, raportat la valută.

2. Leafa de bază să fie egală la toți învățătorii.

3. Locuință în natură sau indemnizație de chirie și la sate.

4. Indemnizație de scumpete familiară la toți pe o formă.

5. 80% honorare directorilor — luminat, încălzit — din ceace au directorii școalelor secundare.

6. Învățătorul bolnav să și capete salarul întreg, iar suplinitorul lui să fie plătit de către stat.

7. Adaus familiar să se de-a după fiecare copil.

8. Să se introducă sistemul de carnete pentru primirea salarului.

Construcții școlare. Comitete școlare.

9. Congresul urmărește cu simpatia acțiunea frumoasă pentru construirea edificiilor școlare atât

de necesare în România și nu este străin de-a da tot concursul prin învățători, pentruca aceasta inițiativă să dea roadele cele mai frumoase. Crede însă și este convins, că marea problemă a construcțiilor de școli nu se poate rezolvi altfel și cu graba cerută, decât atunci, când statul va lua în mână această chestiune; iar pentru a și asigura miliardele necesare statul să aplice impozitul, progresiv și pe înbogățiții de războiu.

10. Comitetul școlar să fie format din primarul comunei, catichetii și întreg corpul didactic, la școli cu mai multe puteri; iar președinte al Comitetului școlar să fie învățătorul dirigi nte, sau învățătorul dela școala respectivă.

Pensionarea.

11. În sesiunea parlamentară de toamnă să se alcătuească o nouă „Lege generală de pensiuene” conform scumpetei și împrejurărilor schimbate.

12. Dreptul la pensiuene să se obțină cu primul an de serviciu fără condițiunea vârstei.

13. Anii cu drept la pensiuene să se hotărască în 30 fără limită de etate; după un serviciu de 5 ani: 25%; peste 5 ani până la 30 ani după fiecare au 3%.

14. Învățătorul — învățătoarea — și conducătoarea grădinei de copii își poate cere pensionarea, când a dobândit infirmitați, cari îl fac înpropriu serviciului, fie că sunt provenite sau nu din cauza lor. Dacă nu are împliniți 5 ani în serviciu, primește odată și pentru totdeauna, ca escontare plata cuvenită pe un an.

15. Dacă învățătorul — învățătoarea — conducătoarea grădinei de copii își intrerup serviciul din cauză de sănătate sau pentru contimarea studiilor și după reinsănătcșire respective după terminarea studiilor iar se reîntorc în învățământ, anii înainte de intrerupere, după cari s'au făcut reținerile prescise, să se socotească la anii ulteriori serviți.

16. Să se socotească la pensiuene și anii petrecuți în serviciul militar, detragându-se reținerile cuvenite după acești ani odată cu reîntorcerea în serviciu.

17. Învățătorilor în timpul războiului li-se va socoti timpul de campanie dublu.

18. Să se socotească la pensiuene și indemnizațiile de chirie, precum și toate accesoriile stabile de cari a beneficiat învățătorul — învățătoarea — conducătoarea de grădini de copii în timpul ultim al serviciului, făcându-se reținerile cuvenite și după acestea.

19. Învățătorilor, ajunși la incapacitate pentru serviciul lor în urmă campaniei să li-se asigure funcțiuni în administrație, luându-să diploma de învățător echivalentă cu bacalaureatul și socotindu li-se la fondul de pensiuene și anii petrecuți în învățământ.

20. La intrarea în serviciu, să se rețină pentru cassa pensiilor, 1/4 din salarul cuvenit pe 1 lună; iar la înaintări și gradații și în serviciu, sporul lefiu cuvenit pe o lună.

21. Învățătorii cari es de bună voe din în-

vătământ și-au pierdut orice drept față de fondul de pensiuine și nu pot conta la nici o despăgubire.

22. Văduva fără copii minori a învățătorului, care în momentul morții este în funcțiune, va avea dreptul la pensiuine de 50% după salariul ultim al soțului, fără considerare la anii serviji. Se va adăuga la pensiuinea cuvenită văduvei încă un supliment de pensiuine determinat astfel: pentru 1 copil 20% din salariul tatălui, pentru 2 copii 35%, iar pentru 3 sau mai mulți 50% din acel salariu.

23. Văduva învățătorului trecut la pensie dacă nu are copii minori, pe timpul văduviei să primească ca pensiuine 70% din pensiuinea cuvenită soțului.

24. Văduva cu copii minori, a învățătorului trecut la pensie, va avea drept de pensie la 70%, după pensiuinea cuvenită soțului. Se va mai adăuga la pensiuinea cuvenită văduvei un supliment de pensiuine determinat astfel: pentru 1 copil 10% din pensiuinea cuvenită tatălui, pentru 2 copii 20%, iar trei sau mai mulți copii 30% din acea pensiuine.

25. Orfanii de tată și mamă au drept la o pensiuine determinată astfel: pentru 1 copil 50% din pensiuinea tatălui, pentru 2 65%, pentru 3 75%, pentru 4 sau mai mulți întreagă pensiuinea ce se cuvenea tatălui.

26. Orfanii ai căror părinți au ocupat ambii post în învățământ, au drept a lua din pensiuinea cea mai mare, proporțiile arătate în punctul 25, la care se va mai adăuga un supliment de 30%.

27. Copii a căror mamă s'a remăritat se vor trata ca orfanii.

28. Copii din diferite căsătorii au drepturi egale, din aceeași pensiuine, tratându-se ca orfani.

29. Văduva are drept la pensiuine până la măritare.

30. Băieții orfani au drept la pensie până la majoritate, resp. până la terminarea studiilor, fetele până la căsătorie resp. până la majoritate.

31. Orfanii infirmi, se vor bucura de pensiuinea cuvenită pe întreaga viață.

32. Erezii legali ai învățătorului care în momentul morții a fost în pensiuine, vor primi la moartea acestuia ca spese de înmormântare, leaşa cuvenită pe 3 luni, iar a pensionarului pensiuinea cuvenită pe trei luni.

33. Văduva învățătorului, care în momentul morții a fost în funcțiune, dacă ocupă și ea post cu drept de pensiuine, să primească ca pensiuine 40% după salariul soțului și pentru fiecare copil 10% după pens. cuvenită soțului. Pensiuinea copiilor nu poate trece în nici un caz peste pensiuinea cuvenită mamei văduve.

34. Dacă soția învățătorului ocupă și ea post ori în învățământ ori în altă funcțiune, se bucură de toate drepturile de pensiuine întocmai ca bărbății învățători, indiferent că mai primește pensiuine și după soțul învățător sau nu.

35. Învățătorul a cărui soție încă ocupă post în învățământ, și au drept de pensiuine la moartea

soției primește ca escontentare și spese de înmormântare leaşa soții ei cuvenită pe an, dacă a fost în funcțiune: iar dacă a fost pensionară, pensiuinea cuvenită pe un an.

36. Să se reguleze conform scumpetei pensiuinile tuturor învățătorilor pensionari, precum și-a văduvelor și orfanilor cari au fost pensionați înainte de intrarea în vigoare a noilor salarii. Pensiuinea acestora la nici un caz să nu fie mai puțină decât 1200 Lei lunar pentru pensionari dacă au avut cel puțin 25 ani de serviciu, pentru văduve mai puțin de 800 Lei lunar, pentru orfanii 20% din pensiuinea văduvei, netrecând pensiuinea acestia.

37. Văduva să se bucure de întreaga leaşa și chirie ori locuință, sau indemnizația de chirie a soțului, începând dela moartea aceluia, una jumătate au, în care timp cererea pentru primirea încusării pensiuinei văduvei și-a orfanilor să se rezolve, ca în luna a 7-a după moartea învățătorului să și poată primi pensiuinea cuvenită.

38. Învățătorul — învățătoarea — conducătoarea grădinei de copii, care își înaintează cererea pentru pensionare, până la punerea în curs a pensiuinei să se bucure de întreg salariul, indiferent că e în funcțiune ori e pus în disponibilitate.

39. Toate cererile referitoare la pensiuine să fie scutite de timbru.

40. Toate competențele de pensiuine să fie scutite de orice rețineri.

41. Alăt văduva cât și pensionarul să se bucure de banii de chirie, în condițiunile în cari au primit chiria cât a fost în funcțiune.

42. Statul are să supoarte toate cheltuielile, ce rămân neacoperite din veniturile speciale ale Casei de pensiuine.

43. Guvernul să intervină pe cale diplomatică, ca cota cuvenită din fondul regnicolar de pensiuinea a învățătorilor din fostul stat maghiar, să se verse în întregime încassa pensiilor.

44. Noua lege de pensiuine să între în vigoare cu putere retrogradă eela 1 Aprilie 1923 având a respecta toate drepturile câștigate.

45. Învățătorii cari din cauza vitregiei timpurilor, n'au fost înscriși la pensie la timpul său să aibă dreptul la pensie la dată diplomei, plătind retrograd toate taxele cu interesele lor.

46. Anii petrecuți în închisoare în temnițele ungurești și anii petrecuți ca internați să fie socotiți dublu.

Limba română în școlile minoritare.

47. Congresul învățătorilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș ținut în prezența reprezentanților colegi din toate provinciile, cere organelor în drept, ca să introducă în toate școlile minoritare din România începând cu grădiniile de copii, limba românească în mod obligator, ca obiect de învățământ.

Cluj, la 16 Sept. 1923.

Andrei Pora
v. președinte.

Gavril Almășianu
secretar gen. al Asociației.

Centenarul morții lui Gh. Lazăr.

Din partea corpului didactic primar, s'a rostit la Avrig cu ocazia comemorării lui Gh. Lazăr, următoarele:

Alteță Regală,

Onorată Asistență,

Când un popor întreg, întregit astăzi în granițele sale naturale, vine să aducă prinosul său de pietate și recunoștință în fața gliei, care cuprinde de o sută de ani, moaștele sfinte ale unuia dintre cei mai mari dascăli și îndrumători ai săi, dela aceasta prăznuire și înălțare de suflete nu puteau lipsi învățătorii români, cari dealungul unui veac, au fost călăuziți în activitatea lor de lumina strălucitoare, pe care a revărsat-o cu imbelșugare, pe pământul strămoșesc, marea figură care a fost Gheorghe Lazăr.

Adânc pătrunși de importanța acestei zile, în care prăznuim împlinirea unui veac dela dispariția Dascălului mare, învățătorimea română, în aceasta zi, își dă seama mai mult ca ori și când de rostul misiunii sale în mijlocul preocupărilor multiple ale neamului românesc.

Și dacă până la realizarea visului nostru, învățătorimea română și-a ținut cu demnitate locul care i-s'a dat, cu toate împrejurările vitrege în cari a fost nevoită să-și desfășoare munca sa modestă, cu atât mai vădit astăzi, și de acum înainte, descătusată de orice uneltiri, va putea și va înțelege să trăiască și lucreze, pentru înfăptuirea marilor idealuri culturale și naționale, propovăduite de vizionarul Gheorghe Lazăr.

Ori de câte ori neamul nostru se adună în jurul mormintelor mari, de-atâtea ori o nouă putere, o nouă energie se strecoară în sufletele noastre ale învățătorilor români, răscolind și sprinzând noi și puternice îndemnuri, pentru slujba sacră, în serviciul căreia suntem puși.

Învățătorimea română, încălzită de ideile românești ale lui Gheorghe Lazăr, n'a aflat alt chip mai potrivit, pentruca numele și activitatea lui Gh. Lazăr, să o pună ca un memento, decât eternizându-l prin o fundațiune vie sub denumirea „Fundațiunea Gheorghe Lazăr”, care deși tinără, ajută atâția fii de învățători.

În numele acestei societăți, precum și a surorii sale care este Asociația învățătorilor, depun cu smerenie și adâncă reverință pe mormântul lui prinosul de venerațiune al dascălimii române, făgăduind că în activitatea noastră vom privi figura lui ca un lucefăr, pe care nici odată nu-l vom pierde din vedere.

A. Pora.

Cronică.

Redacționale. Cu numărul viitor, organul nostru va apare sub conducerea unui nou comitet. În acelaș număr vom schița în linii generale și noul program pentru viitor al revistei noastre, care dorește, să îmbrățișeze cu competență, toate chestiunile cari ating viața noastră școlară și învățătorescă.

Alegerea Directorului la Căminul Petelor de învățători din Cluj. Consiliul general al Asociației noastre în ședința dela 9 Septembrie a. c. a ales ca Director al Căminului fetelor de învățători din Cluj în mod provizor pe timp de un an pe dl *Iacob Boieriu*, fost până acum administrator-econom, la Casa Învățătorilor. Definitivarea va urma la începutul anului școlar următor.

Comitetul Fondului Gheorghe Lazăr, în ședința din 9 Septembrie a. c. a primit în Căminul Casa Învățătorilor din Cluj, pe următorii studenți, fii de învățători:

Bursieri: Aurel Pampu, Octavian Dusa, Teodor Istrate, Galacteon Nașcu, Flaviu Micu.

Semibursieri: Gheorghe Sabău, Aurel Lupan, Emil Butnariu, Aurel Nicolae, Zaharie Harhoiu, Emil Deva, Nicolae Németh, Macedon Petri, Iacob Deac, Virgil Givulescu, Victor Simoneți, Liviu Funariu, Victor Ilie, Simeon Șulariu, Oliver V. Vraciu, Alexandru Cristian, Romul Samson Oniga, Vasile Racotă, Eugen Pintilescu, Viorel Rusu, Victor Pop, Alexandru Bărbat, Leon Maior, Ioan Butnariu*, Damaschin Daicovici, Ioan N. Muntean, Emil Prigona, Liviu Patachi, Emil Eremieiu, Miron Șerb.

În afară de aceștia, au mai fost primiți 78 studenții fii de învățători ca solvenți.

La Avrig. În Ziua de 30 Septembrie a. c. s'a serbătorit la Avrig centenarul morții lui Gheorghe Lazăr. A fost de față un mănunchiu frumos de intelectuali. După săvârșirea serviciului religios în biserică, s'a ținut nu scurt parastas la mormânt. Terminându-se acesta au început cuvântările solemne, dintre cari remarcăm vorbirea Alteței Regale Principele moștenitor, a Ministrului Instrucțiunii și a profesorului Bogrea dela Universitatea din Cluj.

Vorbirea reprezentantului Corpului didactic primar o publicăm în acest număr.

A fost o sărbătoare, vrednică de numele Dascălului mare, care a fost Gheorghe Lazăr.

Aviz. Colegii cari își schimbă domiciliul sunt rugați a comunica noua adresă Administrației Revistei.

* Semibursa „Băncii Învățătorilor”

† **Eusebie Ioaneșiu.** Bunul coleg și harnicul secretar al „Asociației și administrator al revistei Școala” a decedat la Cernauți în etate de 31 ani în urma unei boli grele. Un luptător brav părăsește arena de luptă, se retrage pe vecie dela vatra sacră. Virtutile lui ca adevărat dascăl servească de model urmașilor, chemați să umple golul ce a îndurat prea curând frații colegi din Bucovina.

† **Gregoriu Bolboacă.** A încetat din viață în etate de 44 ani în 26 Sept. 1923 în comuna sa natală Rediu jud. Cojocna. L-am cunoscut în diferite împrejurări ca unul care și-a jertfit totul pentru țară neam și lege, dar boala-i nemiloasă nu i-a îngăduit să-și continue rodnică sa activitate și l'a repus în scurt timp. Prin moartea lui învățătorimea din jud. Cojocna pierde un coleg distins. Nu-l vom uita!

Activitatea școlară a reînceput. Cu data de 22 Septembrie s'a început anul școlar. S'a oficiat la toate școlile din oraș și județ câte un serviciu divin în prezența autorităților și părinților. Cu 1 Octombrie vor începe să funcționeze și cercurile culturale, cu șezători prin cari se va face o strânsă legătură între învățători și popor.

Oficiale.

FONDUL GHEORGHE LAZĂR

Apel.

Comitetul general al Fondului Gheorghe Lazăr în ședința ținută la 9 Septembrie a. c. în Cluj a decis următoarele:

Fondul Gh. Lazăr va ridica în anul acesta în amintirea dascălului României, fost când va *Gheorghe Lazăr*, un bust de bronz, care va fi așezat în grădina „Casei Invățătorilor” din Cluj.

Bustul va fi executat de sculptorul *Medrea* din București.

Pentru acoperirea cheltuelilor, cari fac circa Lei 40.000, *Comitetul central al Fondului Gh. Lazăr* are mandat a recurge la ori ce fel de izvoare legale.

În scopul de mai sus, face un călduros apel către toți frații Colegi din întreaga țară, ca să contribuie cu ceea ce pot, pentru ridicarea bustului amintit.

Sumele se vor trimite pe adresa: *Petru Bura* subrevizor școlar, Cluj; *cassierul Fondului Gh. Lazăr*; indicând pe cuponul mandatului, că suma va servi pentru bustul lui Gh. Lazăr.

*Comitetul central al
Fondului Gh. Lazăr.*

No. 6042—1923.

Domnule Revisor!

Avem onoare a vă aduce la cunostință, că pe temeiul Ord. Nr. 90544/923 al Ministerul Instrucțiunii, cu începeră dela 1 Septembrie a. c. se i-au unmătoarele dispozițiuni cu privire la organizarea și conducerea învățământului primar.

1. La toate școlile primare de Stat și în acele cu învățători statificați se vor aplica legile, regulamentele și programele din vechiul Regat.

2. În școlile unde învățământul s'a predat până acum după alte programe decât acelea din vechiul Regat, se vor aplica aceste programe integral numai în clasele I., II.-a.

În celelalte clase se va stărui să se predea după, programele din vechiul Regat, în special materia prevăzută la Aritmetică, Exerciți gramaticale, Geografia și Istoria.

3. În cl. I. se vor înscrie în mod obligator numai copii care au etatea de șapte ani împliniți, acei cari au etatea de șasă ani, se vor înscrie numai dacă sunt bine dezvoltăți și dacă părinții lor cer aceasta.

3. În secțiile streine din școlile primare de Stat se va preda limba română câte o oră pe zi în cl. I. și II. și câte două ore pe zi în cl. III. și IV. În cl. I. și II. la predarea limbii române se va urma în general după metodă directă și se vor preda exercițiuni de intuiție, scrisul și cititul. În cl. a II.-a, îndată ce elevii vor câștiga ceva ușurință, în vorbirea și înțelegerea limbii românești, se vor mai preda în limba română și legende istorice prevăzute de programă. Tot astfel se va urma și în cl. III. și IV. Și în aceste clase, pe măsură ce elevii vor câștiga ușurință în vorbirea și înțelegerea limbii române se vor preda în această limbă materia de exerciții gramaticale de istorie și geografie prevăzută de programă.

5. În școlile confesionale nu se vor primi decât numai elevi aparținând acelei confesiuni, dacă în localitate, există școale primare de stat.

6. Examenul de absolvirea învățământului primar, va fi depus înaintea unei comisiuni numite de Inspectoratul de Regiune. La școlile confesionale el va fi depus în limbă română numai la obiectele cari au fost predate în această limbă.

7. În toate școlile primare nu se vor putea întrebuiță decât numai cărți aprobate sau autorizate de Ministerul Instrucțiunii.

Aceste dispoziții le veți aduce grabnic la cunostința tuturor directorilor de școale din circumscripția DV. și vor lua notă de dănsese și D-nii Sub Revisori școlari.

Cărți, Reviste, Ziare.

Andrei Pora Așezăminte învățătoarești. Este o broșură de 32 pagini, cuprinzând rapoarte și gestiuni, asupra *Fondului Gheorghe Lazăr, a Casei Învățătorilor din Cluj*, precum și a *Căminului fetelor de Învățători din Cluj*, pe anul expirat. Broșura mai poate fi considerată ca un anuar al acestor instituțiuni învățătoarești menită a arăta marelui public felul cum se conduce, și cum funcționează aceste instituțiuni. În textul broșurii se găsesc 7 tablouri, reprezentând încăperi din Căminul Casa Învățătorilor din Cluj.

Marin N. Biciulescu. *Desenul și modelajul la copii.* Educația prin desen (noua metodă a desenului) și modelajul în familie, grădina de copii și școala primară. Studiu psicho-pedagogic cu o prefață de dl *Vladimir Ghidionescu*, profesor universitar. Cuprinde 200 desene de copii. Bucaresti, „Cartea Românească” 1923, 260 pag., prețul 40 lei. Cartea aceasta atât de interesantă a distinsului nostru coleg nu trebuie să lipsească de pe masa nici unui învățător, care dorește să muncească așa după cum cere pedagogia cea nouă a școlii active. Despre această valoroasă lucrare a literaturii noastre didactice nădăjduim să vorbim în această revistă mai pe larg. Colegi, nu uitați însă îndemnul meu de a vă procura scrierea M. Biciulescu, pe care mulți îl cunoașteți din cărțile de citire și aritmeticele sale, cari au adus un suflet de noutate în literatură noastră didactică scrisă în mare parte de oameni „ruginiți” în herbartianism.

T. Florian, profesor. *Lucru manual.* Broșura I. Indoituri de hârtie, manual auxiliar pentru corpul didactic. Edit.: Librăria „Banca Învățătorilor” S. A. Cluj, 1923. Prețul 15 lei. Lucrarea aceasta se completează cu a dlui Biciulescu. Deasemeni și lucrului manual educativ trebuie să-i dăm în școala primară locul ce i se cuvine. Cărțile acestea ne ușurează munca și pe cei puțin convinși, dacă putem presupune acest lucru, îi câștigă dela primele pagini.

Fènelon. Educația fetelor, trad. de C. Sudețeanu, profesor (Bibl. ped. No. 21, a Casei Școalelor). Prețul 10 lei. Educatorii, învățătorii și părinții, pot câștiga mult citind această carte.

I. Nisipeanu. *Școla activă.* Cartea I. Filosofia școlii active, 1922. Prețul 10 lei. Cartea a doua *Didactica*, 1923. Cartea a treia *Metodica școlii active.* Au apărut în tipog. D. Apreotesei, în Râmnicul-Vâlci. Cele 2 cărți din această interesantă lucrare. Dl Nisipeanu fiind cunoscut de toată tuma dascălească ca inițiatorul și îndrumătorul mișcării pentru înjghebură școlii noi, e de prisos să mai stărui asupra însemnătății acestor scrieri.

G. G. Antonescu. *Din problemele pedagogiei moderne.* Edit. „Cartea Românească” București, 1923. Prețul 35 lei.

I. V. Tosu, directorul școlii primare de orbi „Regina Elisabeta” București: *In chestia școlilor speciale.* Pledează pentru ținerea unui congres al specialiștilor pentru reorganizarea învățământului medico-pedagogic. Broșurica e scrisă limpede și conține idei sănătoase.

Marin Demetrescu. *Pasteur, viața și lucrările lui* (Bib. Cosinzeana No. 26—27). Prețul 12 lei. Viața și opera acestui geniu al rasei latine trebuie cunoscută de toți învățătorii. Ridicarea lui prin muncă este un indemn pentru toți. (Const. Iencica.)

Posta Redacției și Administrației.

Tuturora. Cu ocazia unificării învățământului, toți membrii corpului didactic secundar și primar, au căpătat stabilitatea. Transferările adhoc făcute după bunul plac al politicanismului și al corpului ecleziastic, au dispărut, fricțiunile și învrăjbirile ce existau până acum între învățători și preoți nu vor mai avea loc, acestea devenind liberi și răspunzători de acțiunile lor în direcția școlii.

Revizoratul școlar, Hunedoara. Primit cu mulțumită prin *Banca Învățătorilor* suma de Lei 2800 în abon la Rev. „Învățătorul”.

Iosif Pop Ciceu Cristur. Numărul din urmă ni s'a retrimis cu observarea: „Adresatul necunoscut” Vă rugăm să ne comunicați adresa nouă. Rest abon. Lei 150.

Ion Căpruță inv, supl. Slăbute.

Carol Varga Șemlac. Revista ați renopoiat-o cu clauzula „Nu trebe”, dar salariu „trebe” cât de mult și punctuos la „első”.

Tribul. Rogi redacția să fie bună și să-ți publice lucrarea: O lămurire domnule coleg: ea o lucrare să se publice, nu redacția trebuie să fie bună, ci lucrarea DVoastră. Credem că ni-am înțeles.

T. O. Turda. Ținem cont de D-ta. Din lipsa de loc în numărul viitor.

Nestorescu. Regretăm că lucrarea D-tale „Înainte” nu atinge nivelul ce obișnuiesc a întruni lucrările pedagogice ce apar în „Învățătorul”.

A apărut.

Almanahul învățământului pentru profesori și învățători pe anul școlar 1923/24 cu un conținut bogat. Executarea este ireproșabilă, compactat elegant. Costa 40 Lei. Se poate procura la Tipografia „Dacia Traiană” Sibiu, Piața Unirii 7.

Abonamente achitate pe 1923.

Ion Fleşer Orăştie pe 1924 Lei 100. Radu Prişcu Braşov, Dir. Şcoalei medii Satulung, Elena Moga Bercheş, Florian Gliga Aninoasa, Amos Oancea Cheşcriş, Ion Terfeloagă Iablăniţa, A. Lakatos Blaj, Nic. Cristian Auidul de sus, Iuliu Perenyi Terebeşti, Em. Dancăşiu Răsinari, Florean Bândula Buşag, Iuliu Moldovan Turdaş, Ion Barna Mihaiş, Matei Schiszlek Recşa, Dănilă Tunea Mehădia, Şcoala primară Ticud, Pavel Vulcu Turnişor, Gregoriu Bădilă Deal, Mina Hiuţa Săsciori, Nic. Maxim Răstăitul desert, Aug. Maxim Tihau, Petru Nagy Lipoveni, Garil Câmpea Oncoliş, Gh. Andras Cuveşdia. I. N. Borbutescu Racoviţa-Vâlcea, Petru Zoţiu Arad, Ilie Voisădan Apateu, Aurel Motea Cisteul rom., Emil Chesches Auid, Liciniu Simu Crăciunelul de jos, Teodor Muntean Oarda de jos, Petru Suciu Mănărade, Ion Stan Stremţ, Alexandru Leluţiu Veza, Dumitru Ban Cergăul mare, Alex. Hornariu Ciufud, Ilie Ban Bucerdea, Galection Bica Cioca de jos, Vasile Murgău Tbru, Anton Constantin Bucerdea vinoasă, Victor Frăţilă Lupu, Simion Crainic Vaidasig, Dir. Şcoalei prim. Vinga, Ion Urzică Ghimiş Făget, Mariş Mihăscă Colfărea, Augustin Ruffu Blajova, Pavel Dârlea deputat Inen, Aurelia Birişiu Blaj, Vasile Popa Şoroşag, Stefan Aruncutean Muerău, Alexandru Cadar Turda, Maria Vana Moldoveneşti, Ion Moldovan S. Măhăiu, Octavian Isaac Mischiu, Aspasia Capidon Turda, Cornelia Suciu Palos, Iosif Barbu Dostat, Stefan Dreghiciu Sadu *câte 100 Lei.*

In abonament pe 1923.

Maria Bărbulescu Pecica 82 Lei, Şcoala norm. Vaslui 80 Lei, Gheorge Bărbuleţ Crăciunelul de jos, Nicolae Vinereau Mândra, Petru Nemeş Tapu, Ion Barbul Pomi *câte 75 Lei*, Pavel Hom Coldău, Gherasim Popa Cristian, Elena Cadar Cătelul ung., Nic. Russu Buzeu Sita (60), Victoria Hen gariu Călnic, Şcoala primi No. 3 Satulung, Teodor Ponorar Surduc, Gh. Pteancu Careii mari, Gh. Bălţean Idioara, Nestor Trandafir Statina nera, Petru Adam Zărneşti, Ana Pavel Sălişte, Simion Dragoman, Iosif Cozmuţa Şardău, Maria Ioanovici Ruşi, Carol Winchald Sebeşul Săsesc, Ioan Ianciu Almaş, Gavril Garda Pecica mag., Vasile Strauţ Bătar, Ion Cuilean Satu-mare, Emil Mureşan Turda, Aurelia Chindriş Suciul de sus, Cornelia Pasca Lăpuşul român, Nicolae Alexă Grini, Auroră Tripşa, Emil Repede Geoagiul de sus, Alexă Cibu Daia română (45), Ion Muntean Oarda de sus, Laurean Popa Ciumbrud, Silvestru Horvat Ciuguzel, Dionisie Reulea Bogatu, Macaveiu Cuitean Mogos Micleşti, Virgil Bran Ciugud, Ioan Neamţ Fărău, Ion Ghiurea Ighiu, Teodor Bogdan, Aurel Muntean Silvasul român *câte 50 Lei*, Georgina Muntean Blaj, Emanuil Muntean Auidul de sus, Silviu Pauletti Miraslău. T. Nicoară Mogoş mămăligani, Nicolae Frăţilă Tiur, Victor Vodă Fenes *câte 25 Lei*, H. Măhăiu Mihaiş 45 Lei.

— Va urma. —

Comunicat oficial.

În urma hotărârii adusă în Consiliu general al Asociației noastre, o delegație a prezentat dlui ministru al Instrucțiunii din București în ziua de 19 Septembrie a. c. un memoriu în chestia sporului de scumpete, după curba Lalescu, dat pentru corpul didactic primar, protestând față cu aceasta nedreptate și jignire adusă corpului învățătoresc.

Rezultatul a fost că în fața delegațiilor noștri dl ministru al Instrucțiunii a dat ordin telegrafic tuturor inspectorilor șefi ai circumscripțiilor școlare din țară, ca să oprească plățirea acestui spor, deoarece ministrul va majora acest spor în mod echitabil, deodată cu deschiderea Corpurilor legiuitoare, cari vor vota creditele necesare în acest scop.

Comunicând acest rezultat, totodată încunoștințăm toate secțiile județene și pe toți învățătorii, că în cazul când nu se va acorda nici la termenul de mai sus un spor echitabil pentru membrii corpului didactic primar, comitetul nostru va convoca de urgență un congres extraordinar, în care învățătorimea își va spune ultimul cuvânt.

Cluj, 1 Oct. 1923.

Biroul Asociației Învățătorilor.

Cum pot învățătorii câștiga banii.

În timpul liber fiecare om se poate ocupa cu ori ce lucru cinstit. A face bine e frumos și fiecare domn învățător poate să îl facă, dacă va asigura avutul țăranilor contra focului, holdele contra grindinei, fetele pentru zestre etc.

Cei cari voesc a se ocupa cu asigurări — și ar fi bine să se ocupe fiecare învățător — să se adreseze cu toată încrederea la Prima Ardeleană soc. de asigurări generale Cluj (fosta Banca Gen. de asigurare Sibiu) și va primit toate lămurile.

Cei cari vor lucra vor fi foarte bine remunerați.

Concurs.

La Banca Învățătorilor s. a. Cluj este vacant un post de funcționar. Doritorii de a ocupa acest post sunt rugați a-și înainta ofertele lor Direcțiunii Băncii, Cluj Piața Ștefan cel Mare No. 5 până la cel mai târziu 30 Oct. 1923.

Salar după învoială.

Învățătorii cu scrisoare frumoasă și cauțiune vor fi preferați.

Direcțiunea.

Revista „Învățătorul” Cluj.
